

การพัฒนาตัวอ่อนของปลาฉลามกบ,
Chiloscyllium hasselti Bleeker, 1852

Embryonic and Larval Development of Indonesian bamboo shark,
Chiloscyllium hasselti Bleeker, 1852

คำนำ

ปลาฉลามเป็นปลากระดูกอ่อนซึ่งมีอยู่ในน่านน้ำไทยกว่า 100 ชนิด จัดเป็นทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิคมบริโภคน้ำหรือฉลามซึ่งมีราคาแพง และการนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ แต่เนื่องจากปลาฉลามเป็นสัตว์น้ำที่เป็นผลพลอยได้จากการจับสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ ด้วยเครื่องมือประมงบางประเภท ได้แก่ อวนลาก อวนล้อมจับ อวนติดตา เบ็ด และเครื่องมืออื่นๆ จึงไม่มีการควบคุมการทำประมงปลาฉลามที่แน่ชัด ผลกระทบอาจทำให้จำนวนประชากรของปลาฉลามในธรรมชาติลดน้อยลง ประกอบกับที่ตัวเต็มวัยมีขนาดใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเจริญเติบโตจนถึงวัยเจริญพันธุ์ยาวนาน บางชนิดใช้ระยะเวลายาวนานในการตั้งครรภ์หรือฟักออกเป็นตัว และบางชนิดปริมาณตัวอ่อนที่คลอดออกมามีจำนวนน้อย และโอกาสที่มีการผสมพันธุ์ในธรรมชาติเกิดขึ้นน้อย ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนปลาฉลามมีปริมาณลดลง

ปัจจุบันความสนใจเกี่ยวกับทรัพยากรปลาฉลามจากทั่วโลกเพิ่มมากขึ้น ข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรปลาฉลาม คือ ข้อมูลด้านชีววิทยา การแพร่กระจาย และสถานะการทำประมง การศึกษาข้อมูลทางด้านชีววิทยา เช่น ช่วงอายุของวัยเจริญพันธุ์ และขนาดของตัวเต็มวัยของปลาฉลามที่สมบูรณ์เพศ อาหารและอัตราการเจริญเติบโต ระบบสืบพันธุ์ของปลาฉลามและกระบวนการในการสืบพันธุ์และวางไข่ ตลอดจนวิธีการพัฒนาการเจริญเติบโตของตัวอ่อน และลูกปลาตัวอ่อน (Embryonic and Larval Development) รวมถึงการศึกษาด้านวงจรตลอดชีวิตของปลาฉลามชนิดนั้นๆ

การศึกษากายวิภาคศาสตร์และการพัฒนาตัวอ่อนของปลาฉลามกบ ชนิด Indonesian bamboo shark; *Chiloscyllium hasselti* Bleeker, 1852 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยอธิบายกลไกการขยายพันธุ์ของปลาฉลามกบในธรรมชาติ และการเจริญเติบโตของโครงสร้างอวัยวะต่างๆ ของตัวอ่อนแต่ละระยะ

ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ใช้ระยะเวลาในการฟักออกเป็นตัวนานเท่าใด เนื่องจากอิทธิพลของสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการแพร่ขยายพันธุ์ รูปแบบและขั้นตอนของการพัฒนาตัวอ่อนและพฤติกรรมการเจริญเติบโตของปลาฉลามแต่ละชนิดที่แตกต่างกัน

ข้อมูลจากการศึกษาดังกล่าว เป็นประโยชน์ในแง่ของการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านชีววิทยาของปลาฉลามกบในที่เลี้ยง โดยที่สามารถนำไปใช้สำหรับการพัฒนาการเพาะเลี้ยง และใช้เป็นแนวทางประกอบในการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรปลาฉลามให้มีความเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาขั้นตอนของการรวบรวมพ่อแม่พันธุ์ปลาลงลามกบที่จับได้จากธรรมชาติ
2. ศึกษาการตรวจสอบความสมบูรณ์เพศและพฤติกรรมกรรมการผสมพันธุ์และการวางไข่ของปลาลงลามกบ
3. ศึกษาจำนวนและความถี่ของการวางไข่และอัตราการฟักออกเป็นตัวของปลาลงลามกบ
4. ศึกษาการเจริญเติบโตของปลาลงลามกบ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ตั้งแต่ไข่ได้รับการปฏิสนธิจนกระทั่งฟักออกเป็นตัว และการเปลี่ยนแปลงลักษณะสีและลายบนตัวปลาลงลามกบ ตั้งแต่แรกฟักจนมีลักษณะเหมือนตัวเต็มวัย
5. ศึกษาวงจรชีวิตของปลาลงลามกบ
6. ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อปลาลงลามกบ